

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrate po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Občni zbor „Narodne Tiskarne“.

V nedeljo dne 10. aprila 1892 občni zbor „Narodne Tiskarne“ ni mogel zborovati, ker je bilo po pravilih premalo delničarjev udeleženih.

Zatorej se sklicuje nov

OBČNI ZBOR

delniškega društva

„Narodne Tiskarne“

na dan 24. aprila 1892. leta

ob 11. uri dopoldne

v prostorih „Narodne Tiskarne“

z istim, za občni zbor dne 10. aprila 1892 določenim dnevnim redom, s pristavkom, da po §. 17. društvenih pravil ta novo sklicani občni zbor veljavno sklepa brez ozira na število navzočnih delničarjev in na število od njih zastopanih glasov.

Upravni odbor „Narodne Tiskarne“.

Naša narodna bilanca.

V soboto završil je svoje zasedanje deželni zbor kranjski s prezanimivo sejo, kateri sta pritiskala pečat pomenljive politične manifestacije govora dveh narodno-naprednih poslancev. Oslanjajoč se na trpko kritiko naše učne razprave, katero smo bili čuli prejšnji večer, razodela sta poslanca gospoda dr. Tavčar in Ivan Hribar v soboto ona čutila, ki po njunem mnenju kakor mora tlačijo vse naše narodne težnje, čutila, da se narodnost slovenska ne more razvijati pod sedanjo našo upravo, bodisi politično ali justično, finančno ali prometno.

Čuli smo v soboto v deželni zbornici, kamor ne sega moč državnega pravdnika, marsikaj, kar se drugje javno povedati ne more in ne sme; z neizprosno iskrenostjo odkrivala sta poslanca stolnega mesta ter gorenjskih mest in trgov vse, naši narodni jednakopravnosti kvarne nedostatke uprave in teh nedostatkov število bila je legija! Hvaležni pa jima moramo biti na tem pogumu že zagadelj, ker sta povzdignila debato o deželnem proračunu na neko višjo stopinjo, ker sta po besedah poslanca dra. Tavčarja zabranila, da bi se degradoval naš deželni parlament v nekako večjo kmetijsko družbo, v nekak širji cestni odbor, kateremu bi slobodno velevala od jedne strani baron Schwegel, od druge pa kanonik Klun. Zagadelj, tako je govoril gosp. dr. Tavčar, čutil se je on poklicanega in prisiljenega, da je izrekel kot deželni poslanec sodbo o naši politični in justični upravi. In huda, ostra je bila ta sodba! Povedal nam je govornik, da se v našo politično upravo vsprejemajo mladi, slovenščine nezmožni plemiči, katerim naj je dežela kranjska nekako praktično Terezijanišče, da po nekaterih okrajih prečudno uradujejo nemški glavarji, a domačinom službujočim v politični upravi, se sistematično zapira pot do višjih stopinj, da se potem duri zapirajo pri teh uradih tudi našemu jeziku in to na očitno kvaro upravičenim interesom prebivalstva. Za vse svoje trditve pa je navel gospod govornik obilico drastičnih in dokazanih slučajev. O justični upravi pa je dokazal, da se ustavlja, odkar se je jela polniti višja politična atmosfera z nemško elektriko, doslednemu slovenskemu uradovanju in da se je zaukazala ta sprememba od zgoraj doli,

prav tako, kakor se tudi v naravi vsaki sapi uklanjajo najprej najvišji vrhovi. Povedal je nadalje govornik, da velja v prvi vrsti pri najvišji sodni instanci v deželi naravno načelo „sodba izda naj se v jeziku tožbe“ le še za Nemce, da se pa pri slovenskih tožbah greši zoper to načelo, kakor hitro je v dotični akt le pogledal nemšk odvjetnik; slovenščine nezmožnim sodnim praktikantom je še vedno odprta pot v našo deželo in strmeč slišali smo, da se taki ljudje še celó v uradnih zapisnikih norčujejo iz našega jezika.

Odgovarjal je gospodu dru. Tavčarju najprej nemški poslanec gospod Luckmann, kateri se je čutil tudi poklicanega za odvjetnika političnih uradnikov. Vrh tega pa nam je razvijal v imenu nemške stranke jako interesantno teorijo o historičnem razvitku „slovanskega sovraštva“ zoper — nemštvo, sovraštvo, katero vračajo Nemci od panti-veka z — risum teneatis! — blagoslovom. To je bila za g. Luckmanna, kakor nam je povedal, dolgo let zagonetka, a naposled je tudi tej zagonetki našel rešitev. Slovani so namreč podobni dolžniku, ki svojih dolgov ne more plačati in čigar čutila zoper upnika se konečno kristalizirujejo v smrtno sovraštvo. Slovani od ponosnih Rusov do pohlevnih Slovencev prejeli so od Nemcev toliko — dobrot, da jih nikdar povrniti ne mogó in odtod njih sovraštvo zoper Nemce. Probatum est!

Tako je govoril nemški poslanec, prečastiti gospod deželni predsednik pa mu je izrekel svojo toplo zahvalo „für die wohlthuende Ruhe“, s katero je zavračal slovenskega poslanca in njegove „strastne napade“ na politično upravo. Poleg tega izjavil je gospod baron Winkler, da so vse pritožbe poslanca gorenjskih mest in trgov zgolj sumničenja in da ima naš jezik pri političnih uradih častno mesto. Vender pa te trde izjave ni utemeljil s tem, da bi bil mnogobrojna fakta, katera je bil navedel dr. Tavčar, zanikal ali pa pobijal, in zagadelj, ker so dotična fakta preznačilna, uveriti smo se morali, da naš narodni poslanec ni prečrno slikal.

A še ni bilo povedano vse. Prevzel je sedaj besedo gospod Ivan Hribar ter nam neusmiljeno odkrivati začel postopanje finančne in poštne naše uprave. Tudi tu čuli smo prečudne stvari. Finančna direkcija v beli Ljubljani še danes nima slovenskega napisa, ni čuda torej, da njeni davčni uradi še vedno tudi strogo slovenskim strankam dopisujejo čestokrat le nemški. Poštno ravnateljstvo v Trstu pa se dosledno brani, da bi uvajalo v urade slovenske pečate in prav nič se ne briga za to, da poštna ambulanca Dunaj-Trst teče več kot 120 km. po slovenski zemlji. Ambulančni uradniki so vender le čestokrat slovenščine nezmožni in tako pripeti se, da pisma s poštenim in razločnim slovenskim naslovom potujejo po vsem širnem cesarstvu, predno pridejo v roko slovenskemu adresatu. Našel nam je govornik slučajev, v katerih so stranke zaradi tega trpele tudi škodo. Konečno je poslanec Ljubljanskega mesta obžalujoč konstatoval še, da celo naš deželni odbor dosihdob ni imel toliko poguma, da bi se bil do cela iznebil nemškega kopita in to je govornik posebno ostro grajal.

Ker bomo oba odlična govora naših poslancev itak cela prinesli, zadostujejo naj za danes našim čitateljem označene poglavitve misli govorov. Važno pa se nam je videlo, da obvestimo slovenski svet brez odloga o pogumnih enuncijacijah narodno-napredne stranke, katera je v pravi luči pokazala svetu narodno srečo kranjskih Slovencev in iz katere bode misleči svet brez težave izvajal sodbo o

resničnem položaji naroda slovenskega v tistih pokrajinah, kjer gospodari po besedah poslanca Luckmanna „nemški blagoslov“. In da je zopet le narodno-napredna stranka razkrila vladine Potemkinove vasi, to nas navdaja s ponosom. V prvi vrsti pa želimo sedaj, da bi naša narodna bilanca ob sklepu deželnega zbora odprla oči oni stranki, kateri je gospod poslanec mesta Ljubljanskega klical v spomin cerkvenega moža besede: „In omnibus caritas, in necessariis unitas, in dubiis libertas!“

Deželni zbor kranjski.

(XIV. seja, dne 8. aprila 1892. leta.)

Ob 3/4 na 11. uro se prične seja. Zapisnik zadnje seje se prečita in potrdi brez ugovora. Poročilo deželnega odbora gledé posojila Ljubljanskega mesta se izroči finančnega odseku.

Posl. baron Schwegel poroča v imenu finančnega odseka o zgradbi nove bolnice v Ljubljani. Tiskano poročilo dež. odbora govori o razpravah, ki so se vršile o tej reči. Pogodba z g. Gorupom o kupu poslopja stare bolnice še ni formalno sklenjena, vender se je nadejati, da se v kratkem zgodi. Po daljšem utemeljevanju stavi v imenu fin. odseka jako kompliciran predlog, katerega glavne točke podajamo tu. Finančni odsek predlaga: Ker bi bil projektirani kanal od poslopja nove bolnice, ki se hoče graditi pri Bežigradu, pa do Ljubljane jako drag in bi bilo treba še le zagotoviti, da bode res zadovoljeval vsem potrebam, naroča se dež. odboru, naj poizve, bi se li dobilo bolj ugodno stavišče, posebno glede kanalizacije. Posebno naj se jemlje ozir na knezoškofijska zemljišča za cerkvijo sv. Petra, ki merijo 12 oral in 2970 □°. Če bi se ta prostor s sanitarnega stališča spoznal kot sposoben in bi ga bilo moči pridobiti za primerno ceno, pooblašča se deželni odbor, da ga takoj nakupi in da proda stavbišča pri Bežigradu.

I. Če se pridobi omenjeno stavbišče, potem se hitreje zgradi nova bolnica:

1. Odobré se predložene načrti in proračuni stroškov, ako se brez spremembe vsa poslopja mogó zgraditi na tem stavbišču.

2. Dež. odboru se naroča, da za vsa poslopja razpiše dela tako, da se bode z zgradbo moglo pričeti še to leto.

3. Pogajalo naj bi se, če bi ne bilo mogoče pridobiti sv. Petra cerkve kot bolniške cerkve. Potem bi se ne zgradila kapela. V nasprotnem slučaju zgradi naj se kapela po prvotnem načrtu.

II. Če bi ne bilo moči pridobiti omenjenega stavbišča v primerno kratkem času in, da se ne zavleče zgradba nove bolnice, odobré se vsejedno predloženi načrti in proračuni stroškov in

4. pooblasti se dež. odbor, da vrši glede nameravane kanalizacije natančne strokovnjaške poizvedbe in o njih poroča v bodočem zasedanju.

5. Delo za vsa poslopja razun gospodarskega in kuhinjskega poslopja in kapelo, naj se pravčasno razpiše potom konkurence, da se še to leto prične graditi in se

6. pooblasti dež. odbor, da sklene z redom usmiljenih sester pogodbo, po kateri se zaveže za pavšalni znesek 50.000 gld. dovršiti zgradbo gospodarskega in kuhinjskega poslopja in kapele po načrtih in pod kontrolo dež. stavbinskega urada. V pogodbi naj se natanko poudarja, da je dežela neomejena lastnica vseh zgradb.

III. V vsakem slučaju naj bodo

7. vsa poslopja do jeseni 1893. l. pod streho in do konca avgusta 1894. l. popolnoma gotova in

8. Izvršitev vseh teh določb je odvisna od formalnega sklepa pogodbe z gosp. Gorupom.

9. Končno podaljšajo se na vsak način l. 1890 dovoljeni krediti 30.000 gld. za stavbinske stroške prvega leta in 20.000 gld. za graditev bolnice za nalezljive bolezni nadalje, to je za l. 1892.

Ker je po obširnem tiskanem in enakem ustmenem poročilu stvar jasna, vsprejeli so se vsi predlogi finančnega odseka brez daljne debate.

Posl. Schwegel poroča nadalje glede strežniškega osebja v blaznici na Studencu. Zaradi nedostatkov, ki so se pokazali, naroča se po predlogu finančnega odseka dež. odboru, naj strogo preišče vse nedostatke, ki so se dogodili v blaznici na Studencu in naj poroča dež. zboru v prihodnjem zasedanju. Ob enem naj predloži primerne nasvete glede zadostne uravnave zdravniške in strežniške službe v tem zavodu.

Posl. Višnikar poroča o prošnji več deželnih uradnikov za uravnavo petletnic. Kratko utemeljujoč stavi v imenu finančnega odseka nastopni predlog:

Prošnja deželnih uradnikov se odstopa deželnemu odboru z naročilom, da napravi in predloži v prihodnjem zasedanju preosnovno pravilnika o petletnicah z dne 4. oktobra 1871 tako, da se petletnice všteto v plačo in pokojnino. Petletnice, katerih število je primeroma znižati, naj dobivajo uradniki in služabniki šele potem, ko služijo pet let v istem plačilnem razredu in urediti jih je tako, da uradnik nižjega razreda s petletnicami in aktivitetnimi dokladi vred, katere naj se odnosno tudi uredi, ne bode mogel doseči plače uradnika višjega razreda. Ob enem naj se predloži normala o dijetah deželnih odbornikov in deželnih uradnikov.

Posl. Luckmann želi, da bi se ne prevzemala nova bremena in se storil preudikajoči sklep. Predlaga, da se izpuste besede „tako, da se petletnice všteto v plačo in pokojnino“.

Posl. Hribar pravi, da bi bilo skrajno nepravilno, če bi se uštevale petletnice deželnim uradnikom kakor vsem drugim državnim in občinskim uradnikom. Že 1886. l. sklenil je deželni zbor, naj izdela deželni odbor penzijski statut. Graja deželnega odbora počasno delovanje in podpira predlog finančnega odseka.

Po kratkem odgovoru poročevalca Višnikarja se vsprejme predlog finančnega odseka.

Prošnja učitelja Antona Vertnika se reši ugodno in mu poviša pokojnina milostnim potom na 500 gld.

Posl. Klun poroča o napravi zavoda za gluhome in slepe. Iz obširnega tiskanega poročila deželnega odbora je razvidno, kaj je vse storil deželni odbor, da je izvršil sklep deželnega zbora o tej jako važni zadevi. Poročevalec pravi, da bi zaklad zadostoval za gluhome, za slepe pa ne. Strokovnjaki so se izrekli, da sta lahko oba zavoda pod jedno streho, le glede pouka morala bi biti ločena. Vlada obljubila je svojo podporo, da se bode morda že bodoče leto lahko začelo graditi. Potem razlaga finančno uprašanje. Za učiteljsko moč je že preskrbljeno. Prvotni zavod naj bi ne bil prevelik, deklice bi se morda lahko oddale v Šmihel pri Novem mestu. Finančni odsek predlaga:

1.) Deželnemu odboru se naroča, da naj se z vso odločnostjo in brez zamude poprime ustanovitve lastnega deželnega zavoda za gluhome in slepe.

V ta namen naj za ta zavoda napravi natančno osnovo, v kateri naj se ozira na število gluhome in slepih otrok in pretresa vse potrebne okolščine, zlasti:

a) ali se dasta oba zavoda pod jednim upravnimstvom spraviti pod jedno streho;

b) v koliki meri se imajo gojenci obeh vrst ločiti glede stanovanja, vzgojevanja in pouka;

c) ali bi ne bilo prav, gluhome otroke ločiti po spolu in vsaj za prvi čas zavod urediti morda samo za dežele, gluhome deklice pa proti primerni odškodnini iz ustanov za gluhome v odgojo izročiti ubogim šolskim sestram v Šmihelu pri Novem mestu?

2.) Dalje se deželnemu odboru naroča:

a) da dogovorno z deželno vlado za zgradbo omenjenega zavoda kupi primerno posestvo;

b) da preskrbi potrebne načrte in natančen preudarek stavbenih stroškov.

Predlogi se vsprejmo brez debate.

Posl. Langer poroča v imenu finančnega odseka glede odkupa obeh Auerspergovih mostov

pri Krki in Soteski, nahajajočih se na deželnih cestah Novomesto-Žužemperk-Ljubljana in Soteska-Cernomelj.

Po daljnem utemeljevanji naznanja nastopni predlog finančnega odseka:

Deželnemu odboru se naroča, z gozdarskim in dohodarskim uradom v Soteski kot pooblaščenec njegove svitlosti kneza Karola Auersperga glede odkupa obeh mostov pri Krki in Soteski pričeiti obravnavo ter o njenem uspehu poročati v prihodnjem zasedanju in staviti primeren nasvet.

Posl. Povše poroča v imenu upravnega odseka glede uvrstitve v cestnem skladovnem okraji Ljubljanska okolica se nahajajoče iz Saeberja na Zalog držče občinske ceste mej okrajne ceste. — Prošnja se odkloni.

Istotako se odkloni prošnja podjetnika Jožefa Gödererja, da se mu izplača primankljaj 4425 gld., ki ga je imel gradeč cesto čez hrib Lužarjo. — Prošnja občin cestnega skladovnega okraja Kočevskega, da se odpravijo nedostaki v tehniško-gospodarski upravi okrajno-cestnega odbora v Kočevji, odstopi se deželnemu odboru v rešitev, da izdela službeno instrukcijo.

Posl. dr. Papež poroča o zgradbi hudournika Pišence pri Kranjski gori. Ta hudournik storil je mnogo škode. Upravni odsek predlaga nastopni načrt zakona:

Z a k o n

z dne, veljaven za vojvodino Kranjsko, o zgradbi hudournika Pišence pri Kranjski gori.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§ 1. Zgradba hudournika Pišence pri Kranjski gori se izreka za podjetje, katero je izvršiti iz deželnih pripomočkov, s tem pogojem, da pripomorejo državni izboljševalni zaklad v zmislu državnega zakona z dne 30. junija 1884. l., drž. zak. št. 116, s petdesetimi odstotki na 18.000 gld. proračunjene potrebščine, torej z doneskom 9000 gld., udeleženci pa z doneskom dvajsetih odstotkov, tedaj s 3600 gld.

§ 2. Natančneje določiti, kako je izvršiti podjetje, kedar pričeiti ter nadaljevati in kako voditi gradbo, kako je nakazovati v izplačilo doneske državnega izboljševalnega zaklada in dežele, in kako sme uplivati vlada na napredovanje podjetja, pridržano je v posebnem dogovoru mej vlado in deželnim odborom.

§ 3. Ako bi troški zgradbenih del ne dosegli zneska proračunjenega na 18.000 gld., omejiti je primerno temu, kar se prihrani, enakomerno doneske državnega izboljševalnega zaklada, dežele, kakor tudi udeležencev; ako bi pa elementarne nezgode mej gradnjo prouzročile več dela, pokrijejo se troški tega dela z doneskom državnega izboljševalnega zaklada, dežele in udeležencev po razmeri, navedeni v § 1. tega zakona.

§ 4. V ta namen, da se pripravi donesek, ki pride na udeležence, in da se morejo vzdrževati vsa zgradbena dela, osnovati je upravnim potom vodno zadrugo posestnikov tistih naprav, katerim so ta dela v obrambo, ter je uravnati prispevno dolžnost zadrugnikov po namenu deželnega zakona z dne 15. maja 1872. l., dež. zak. št. 16.

§ 5. Mojemu poljedelskemu ministru je naročeno, izvršiti ta zakon.

Posl. Hribar poudarja potrebo vodnih zadrug, za katere naj bi okrajno glavarstvo v Radovljici, „ki ima toliko časa za lapalije“, storilo kaj. Deželno predsedništvo naj gleda na to, da bode okrajni glavar storil svojo dolžnost, „ne pa gojil nepotrebne agitacije“.

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da bode strogo gledal na to, da se zakon izvršuje, dokler se pa ne ve, ne more soditi, kdo je kriv, da se je stvar zavlekla.

Posl. Luckmann zagovarja okrajno glavarstvo in pravi, da je občina kriva zakasnitve.

Vsprejme se potem predloženi načrt zakona.

Posl. baron Lichtenberg poroča v imenu upravnega odseka o načrtu zakona glede naprave nove okrajne ceste mej Sodražico in Hribom ter o opustitvi obstoječe, iz Retij čez Mali Log in Goro držče, pri Žigmaricah z Ribniško-Bloško deželno cesto se stikajoče okrajne ceste. Poudarjajoč, da bi cesta bila grozno draga, predlaga večina upravnega odseka, naj se sklepanje odgodi do prihodnjega zasedanja in se pooblasti deželni odbor, da stvar preišče natanko in o njej poroča.

Dr. Tavčar naznanja predlog manjšine upravnega odseka ter zagovarja zgradbo ceste. Predlog manjšine slove:

Poročilo deželnega odbora se vzame v vednost ter se 1.) gradba nove okrajne ceste Hrib-Sodražica odobri po predloženih popolnjenih načrtih; 2.) iz deželnega zaklada dovoli se cestnemu okraju za to zgradbo podporo 15.000 gld.; 3.) o predloženem načrtu zakona naj se preide v podrobno razpravo; 4.) deželnemu odboru pa se naroča, da zakona ne predloži prej v Najvišjo sankcijo, dokler mu ne bode edatni odbor zanesljivo izkazal, da mu je mogoče ostalo potebščino pokriti.

Posl. Luckman je za odklonitev.

Posl. Kavčič se čudi, da posl. Šuklje zadnjič ni nič omenjal te ceste, za katero je bilo lani toliko naidušenja. Ne strinja se s predlogom manjšine in podpira predlog večine.

Posl. Murnik je preverjen, da je cesta potrebna in podpira predlog manjšine.

Posl. Klun pravi, da bi se železniška proga morala graditi tako, da bo najcenejša in prometu najbolj ugodna. Sicer pa je njemu vse jedno. Če bode kolodvor v Ribnici, bode treba graditi cesto iz Vinice v Ribnico.

Posl. Pakiž polemizuje proti posl. Kavčiču in je za predlog manjšine, ki ga je tako zgovorno že branil dr. Tavčar.

Posl. Višnikar govori za predlog večine upravn. odseka.

Posl. Šukje protestuje proti očitani Kluna da se železniška proga ne dela pravilno ter zavrača odločno vsako tako očitanje.

Posl. dr. Tavčar predlaga za slučaj, da bi bil vsprejet predlog večine upravnega odseka nastopno resolucijo:

Deželnemu odboru se naroča, da dá nemudoma napraviti podrobne načrte o gradbi ceste Vinice-Ribnica (čez Jurjevice) in da jih potem predloži v prihodnjem zasedanju s primernimi eventualnimi nasveti.

Poročevalec baron Lichtenberg zagovarja na kratko predlog večine odseka.

Na predlog posl. Pakiža glasuje se po imenih. Za predlog manjšine glasovalo je 17 poslancev, proti njemu 15, bil je torej vsprejet.

Dr. Tavčar prevzame mesto poročevalčeve in je bil potem vsprejet nastopni načrt zakona:

Z a k o n

z dne veljaven za vojvodino Kranjsko, o napravi nove okrajne ceste med Sodražico in Hribom ter o opustitvi obstoječe, iz Retij čez Mali Log in Goro držče, pri Žigmaricah z Ribniško-Bloško deželno cesto se stikajoče okrajne ceste.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Krajske ukazujem na podstavi § 22. deželnega zakona z dne 22. julija 1889. l., dežel. zakon šte. 17. tako:

V cestnem skladovnem okraji Ribniškem napraviti je progo, ki se od Ribniško-Bloške deželne ceste pri Sodražici odcepi in drži mimo Gore na Hrib, kjer se stika z okrajno, v zakonu o uvrstitvi cest z dne 2. aprila 1866. l. dež. št. 6. pod št. 65 b) aa) nevedeno od Čubranke čez Travo, Loški Potok in Studenec držče cesto, kot novo okrajno cesto.

§ 2. V zakonu o uvrstitvi cest z dne 2. aprila 1866. l., dežel. zakon št. 6, pod št. 65 b) aa) omenjena okrajna cesta, ki drži iz Retij čez Mali Log in Goro do Ribniško-Bloške dež. ceste, s katere se stika pri Žigmaricah, opusti se kot okrajna cesta, kedar se v prejšnjem paragrafu pod b) navedena proga dodela ter izroči javnemu prometu.

§ 3. Mojemu ministru za notranje stvari se naroči izvršiti ta zakon.

Ob 3/3 uri zakluči dež. glavar sejo in odredi nadaljevanje na popoldne ob 5. uri

Šolske razmere na Spodnjem Štajerji.

I. *)

(Govoril dež. poslanec dr. Jos. Srnc v dež. zboru štajarskem dne 2. aprila t. l.)

Visoka zbornica! Kot poslanca kmetskih občin Celjskih me je zelo presenetilo, razvideti iz poročila deželnega odbora, stran 113, da je v okraju Celjska

*) Ta govor se ozira v prvi vrsti na poročilo šolskega odseka dež. zbora štajarskega, kateri je predlagal: Visoki deželni zbor naj sklene: 1.) Poročilo dež. odbora o uspehih ljudskega šolstva se vzame z zadovoljstvom na znanje; 2.) v tem poročilu nasvetovana podpora otroškega vrtca Mine Berdajs v Mariboru se odobri; 3.) umirovljenemu dež.

Dalje v prilogi.

okolica izkazanih 357 otrok, kateri so bili brez nobenega pouka in kot dodatek sem posnel iz poročila, da se je v tem istem kraju izreklo 316 obsodb.

Pred vsem mi je vprašati: kako to? Okraj Celjska okolica ni tako siromašen, niti nima tako malo šol, da bi moglo to prouzročiti zanemarjanje šolskega obiskovanja pri 357 otrocih; — vprašati moram, kdo je tega kriv, kje so tista kompetentna oblastva, katera niso mogla odpraviti tega nedostataka, kajti po mojem prepričanju dalo bi se marsikaj in prav hitro odstraniti. Saj imamo krajni šolski svet, okrajni šolski svet, deželni šolski svet, okrajnega šolskega nadzornika, torej velikanski aparat, — kje pa je spoznati uspeh delovanja njegovega, ako še v tako ugodno ležečem sodnem okraji ne more odpraviti teh nedostatkov.

Nekateri uzroki so meni znani in štejem si v dolžnost, povedati jih v tej visoki zbornici, da jih izve deželni šolski svet in visoka vlada. Malo let je tega, kar so stanovniki mej Celjem in Vojnikom ležeče vasi Drnovo poslali tudi po mojem posredovanju več peticij, da naj se izloči njih občina iz šolske občine Vojnik in priklopi šolski občini Celjska okolica. To prošnjo je bilo prav lahko utemeljiti, kajti prvič je tem otrokom dosti bližje v Celje, kakor v Vojnik, drugič pa vodi iz Drnove okrajna cesta do državne ceste, vodeče v Celje, tako da je tudi pot jako pripravna. Sploh pa gravituje ves promet tega kraja v Celje; matere šolskih otrok nosijo dan na dan mleko in druge pridelke v Celje na prodaj in morejo torej malo deco spremiti, a vsa vas hodi k službi božji samo v Celje.

Zgoraj imenovana prošnja se je, žal, odbila. Pred tremi leti prišel je okrajni zdravnik Celjski v šolo občine Celjska okolica, v kateri so bili tudi nekoji dečki iz vasi Drnovo. Zdravnik je ukazal, da morajo vsi ti dečki nemudoma šolo zapustiti, ker so baje v Drnovem osepence. Čudno pa je bilo to, da se ni zabranilo obiskovanja Celjske mestne šole in pa šole šolskih sester tistim dečkom in deklicam, kateri so bili iz Drnove, kar je jasna animoziteta proti šoli občine Celjske okolice, ki je slovenska šola. Na to ravnanje se je že o priliki opozarjalo, ali pojasnila ni bilo nikdar dobiti in posledica je bila ta, da Drnovski otroci niso več v to šolo hodili — in od tedaj sploh ne hodijo v nobeno šolo (Čujte! Čujte! na desni.) k čemur je pripomoglo tudi to, da v Drnovem nihče ničesar ne ve o teh osebnicah.

Ta fakta pojasnjujejo žalostno prikazen, da je sedaj baš v Drnovem precej za šolo godnih otrok, kateri ne hodijo v nobeno šolo in kdor pozna, kako daleč je iz tega kraja v Vojnik, mora pritegniti, da ni moči zahtevati, naj otroci iz imenovanega kraja redno obiskujejo šolo v Vojniku, da tega ni moči zahtevati zбоk velike daljave.

Kdo je tega nenavadno slabega obiskovanja šol v Celjskem okraju kriv, koga zadene odgovornost? Ne morem reči, da je kriv okrajni glavar, ta ima dovolj drugega posla, krajni šolski svet nima posebnega upliva, da bi mogel odpraviti te nedostatke, a časa in upliva zato ima dovolj okrajni šolski nadzornik. Nastavljen je samo za šole tega okraja in nima ves dan drugega dela nič, kakor da nadzoruje ljudske šole izven mesta; ako se njemu ne posreči znižati števila šole neobiskujočih otrok od 357 še pod sto, potem ni izpolnil svojih dolžnostij. Zakaj pa ne gre, namestu da se peča s čim drugim, k staršem in jih ne vpraša: Kaj je z Vašimi otroci, zakaj ne hodijo v šolo? — Zakaj ne gre k šolskemu vodji in se ne informuje natančno, kakšni so nedostatki, da bi potem sam ukrenil kar treba v njih odstranitve. Ako v tem obziru ničesar ne opravi, akopram ima dovolj časa in je v to poklican, potem je to jako žalostno in zasluži, da se tukaj izrecno konstatuje.

Bodi mi dovoljeno navesti slučaj, iz katerega se da posneti, s čim se menda naš šolski nadzornik temeljito peča. Poldrugo leto je tega, kar je prišel k meni neki kmetovalec od Sv. Lovrenca pri Prožinu, načelnik ondotnega krajnega šolskega sveta, in mi prinesel od okrajnega šolskega nadzornika, oziroma od okrajnega glavarja podpisan ukaz, v katerem je bilo čitati, da se naroča krajnemu šolskemu svetu, nakupiti to in ono telovadno orodje in pri šolskem poslopi, sezidanem pred tremi leti, prestaviti vrata pri šolski sobi, ležeči pri tleh, tako, da ne bodo več zadaj na dvorišču, nego spredaj. Rekel sem možu, da je to povsem pameten ukaz, a on mi je na to odgovoril: Gospod, saj so ta vrata že tako spredaj, poleg hišnih vrat, zadaj je le ozek hodnik k straniščem.

Iz črteža šolskega poslopja, katerega je bil dotičnik prinesel soboj, je bilo razvideti, da so vrata k tej šolski sobi res spredaj poleg hišnih vrat. Misleč, da je to pomota, svetoval sem možu, naj gre k okrajnemu glavarstvu in naj vso stvar pošolskemu nadzorniku Aleksandru Rožeku se izreče zahvala za odlične zasluge, katere si je stekel za šolstvo; 4.) deželni odboru se naroča, delovati pri c. kr. vladi ponovljeno na to, da se na poučevanje nemškega jezika na mešanih in samo slovenskih ljudskih šolah obrne večja pozornost in da se pospeši z vsemi zakonito dovoljenimi sredstvi, zlasti pa podelitvi remuneracije učiteljem, zaslužnim za poučevanje nemščine, na stroške dež. šolskega zaklada. V to svrhu ustaviti je primeren znesek za delitev takih remuneracij v proračun za prihodnje leto. — C. kr. vlada naj se naprosi, naj naroči temeljite inšpekcije glede tega pouka na mešanih in na slovenskih ljudskih šolah in naj dotično poročilo predloži deželnemu zboru.

jasni, a odgovoril mi je, da je sicer tam bil, da pa ni ničesar opravil. Nato sem šel sam z možem k okrajnemu glavarju, mu rekel, da se je primerila pomota, dokazal to na črtežu in — dobil odgovor, da izdanega ukaza ni moči spremeniti, ker se naslanja na uradno poročilo. Prosil sem, naj se načelnik takoj zaslisi, a tudi to se je odklonilo. Odpravil sem se, silno presenečen, in v posebni ulogi razložil vso stvar ter prosil, naj se razveljavi ta ukaz in zagrožena kazen.

Nekaj časa potem prinesel mi je omenjeni mož nov ukaz okrajnega šolskega sveta, v katerem se mu je naročilo, prestaviti vrata od spredaj, kjer so, nazaj na dvorišče.

To, gospoda moja, dá se dokazati iz uradnih spisov, ležečih pri okrajnem šolskem svetu v Celji. Uložil sem rekurs, razložil, da ni mogoče prestaviti vrat, ker je v šolski sobi zadaj peč, zunaj pa so stranišča, da je pa tudi nevarnost po ognju velika, ako se zgodi po ukazu itd. itd. ter prosil, naj se tudi novi ukaz razveljavi. Rekurs se je zavrgel in načelniku se je zapretila globa, ako ne izvrši, kar se mu je zaukazalo. Poslal sem na to svojega koncipijenta v Sv. Lovrenc, da si ogleda šolo. Našel je, da so vrata spredaj in prav primerna. Uložil sem nov rekurs, kateri se je zopet zavrgel, ker je bil prej izdani ukaz že pravnoveljavnen, a koncem odloka o rekursu se je tudi prenesrečna odločba gledé vrat uradoma razveljavila in tako so ostala vrata na prejšnjem svojem mestu.

Kdo je napravil prvo poročilo, da se naj prestavijo vrata od spredaj — nazaj, tega ne vem, mislim pa, da je v to kompetenten okrajni šolski nadzornik; to pa vem, da so vse uloge, katere sem izdelal jaz, prišle okrajnemu šolskemu nadzorniku v roke, ker je ta poznal šolsko poslopje in bi bil mogel z jedno samo besedo rešiti vso to stvar, ki je siromaku-načelniku krajnega šolskega sveta delala toliko skrbi in mu prouzročila toliko potov.

Ako se bavi okrajni šolski nadzornik s takimi stvarmi, potem seveda ne utegne uplivati na rednejše obiskovanje šol, in odkrito mi je izpovedati, da to okraju ni v čast, ako 357 otrok ne obiskuje šole. Kdo je tega kriv, sem že namignil, upam pa, da se bode okrajnemu šolskemu nadzorniku na srce položilo, naj ne izgublja preveč časa z nepotrebnim pisarjenjem, ampak naj se potruji, da odpravi neradne te razmere. Prouzročuje naj, kar je pametno in koristno, in opomoglo se bode marsičemu. To je jeden del tistega, kar sem povedati imel.

Sedaj se obrnem k tistemu delu poročila, v katerem je toliko govora o učenju nemškega jezika na slovenskih ljudskih šolah na Spodnjem Štajerskem. Samo jeden odstavek se bavi s praviimi učnimi predmeti na ljudskih šolah, kajti prav na konci čitam opazko: Pouk v računstvu, pisanji in branji, petji in risanju je v obče prav dober — tega so tri vrste, a o pouku v nemškem jeziku, pisano je sila mnogo. Predno nadaljujem, ozreti se mi je na govor, ki smo ga čuli v šolski debati v seji dné 19. novembra 1890. Takrat se je z naše strani oglasil najprej gospod župnik dr. Lipold, za njim pa gospod dr. Dečko, ali predlagal in vsprejel se je konec debate, tako da ni bilo mogoče odgovarjati niti g. dr. Starckel-u, niti gosp. dr. Schreiner-ju. Dovoljeno mi bodi, da povem danes to, kar mi je takrat težilo srce. Gosp. dež. odbornik dr. pl. Schreiner tolmačil je takrat člen 19. drž. osnovnih zakonov in zakon z dné 14. maja 1861 itd. in ostal vedno še pri svojem mnenju, da sta dež. šolski svet in deželni odbor kompetentna določati, da mora pouk v nemškem jeziku biti tudi na slovenskih ljudskih šolah obligaten učni predmet. Gledé načina te interpretacije se ne bodem spuščal v nikako polemiko, opozarjam samo, da je državno sodišče izreklo, da po državnih osnovnih zakonih nihče pravice nima siliti kak narod, da se uči drugega deželnega jezika.

Navzlic temu izdajali so deželni šolski svet, deželni odbor in šolski nadzorniki ukaz za ukazom, da naredi nemščino obligatnim poučnim predmetom v ljudski šoli. Slovenske občine pritoževale so se zoper to na naučno ministerstvo, katero je njihovim rekursom ugodilo.

Kar je pripoznal naučni minister kot avtentično interpretacijo člena 19. državnih osnovnih zakonov, tega ne sme nihče več drugače tolmačiti in to mora tudi gospod dr. pl. Schreiner respektovati. Gospod dr. vitez Schreiner in vsi drugi člani dež. šolskega sveta morejo sicer tudi še nadalje imeti svoje privatno mnenje glede zmisa in pomena člena 19., to priznavam, ali vsak član dež. šolskega sveta je državni organ, je uradnik, ki je obljubil izvrševati zakone natančno. Ako sta se pa v korektnem postopanju od instancije do instancije izrekla naučno ministerstvo, kateremu je dež. šolski svet podrejen, in pa državno sodišče, da interpretacije teh gospodov ni prava, potem smeti je tem gospodom vzdržati svoj način interpretacije zase, ali udati se morajo. Ravnati se imajo po tisti interpretaciji, katero je izreklo naučno ministerstvo, ne smejo pa oficijelno nikjer in tudi ne v takem poročilu izreči svojega mnenja, ker je to poročilo oficijelno, a tudi ne smejo staviti predlogov, kateri so s tem zakonom v nasprotju, niti ne navajati stvari, katere onemogočijo izvršitev zakona, do katerega imamo Slovenci one iste pravice, kakor vsak drug avstrijski narod.

Zato ugovarjamo slovesno točki 4. stavljenege predloga, o kateri bodem še govoril. Sedaj naj omenim trditve, kako velika dobrota je za slovensko prebivalstvo, ako ume nemški. Spomniti vas moram najprej na § 1 zakona z dne 14. maja 1869, kateri slóve: Ljudski šoli je namen vzgojiti mladino npravno in versko, razviti nje duševne zmožnosti, pridobiti ji vednosti in sposobnosti, potrebno za daljšo izobražbo in za življenje ter ustvariti podlogo za vzgojo vrlih ljudij in občanov.

Ako je moči vse to doseči s tem, da se nauči Slovenec nemški, potem so vsi Nemci, tudi ako niso nikdar nobene šole videli, vrli ljudje in občani. (Dobro! Dobro! na desni.) Znanje nemškega jezika torej še ne zadostuje, saj tudi Nemec, ako vzrase, ne da bi bil obiskoval kako šolo, ne more, v kolikor se da soditi v naprej, postati vrl član človeške družbe. Navzlic temu pa je pisano vse poročilo tako, kakor da bi tisti, ki se nauče nemški, bili identični z vrliimi ljudmi, kakor da slovenska ljudska šola nima skoraj drugega namena, nego da ubije otrokom nekoliko nemščine v glavo in kakor da so gospodje sestavljalci jako malo premislili, kaj je človeku potrebno za življenje. O pouku elementarnih učnih predmetih govorite le na kratko v treh vrsticah, o pouku v nemščini pa v mnogih odstavkih.

O tem, kaj je materinščina, govoril je že moj prečastiti predgovornik gospod dr. Lipold. Ni mi torej treba, da se spuščam v akademična razmotrivanja, govoril bodem le raz praktično stališče.

Ker je smoter ljudski šoli tisti, ki je naveden v § 1. imenovanega zakona, morate priznati, da ima ljudska šola, vrh tega, da bodi stvariteljica temelju in pripravljavnica za srednje šole, posebno še ta namen, da vzgoji množino naroda, za katero je ustvarjena, vsaj tako, da naj si n. pr. vsak kmetovalec pridobi potrebnega znanja za svoj poklic; poučen naj bode torej v veri, branji in pisanji ter računstvu, vé naj nekoliko o zgodovini, zemljepisji in zna naj nekoliko risati, da more pozneje sam čitati strokovne liste in knjige, namenjene njegovemu stanu in se tako nadalje izobraziti.

Naša doba je doba brzjavov in železnic; šolski pouk mora doseči vsaj to, da postane vsak zmožen popolniti potem čitanja svoje znanje, s čimur se zlasti v svojem poklicu more popolniti — to hočemo tudi mi Slovenci doseči, in deloma smo to tudi že dosegli.

Poglejte na dobre posledice, katere izvirajo od tod, da se poučuje v materinščini, poglejte Čehe, ki so dobili okoli leta 1830 narodne učilnice; narodna šola, pouk v materinščini je temelj njih napredku in povod, da se masa češkega naroda povsem toliko vredna, kakor masa nemškega naroda, kar se je pokazalo lansko leto.

Vrniti se mi je k Slovincem. Iz začetka napredovali smo v slovenskem jeziku le iz diletantizma; naposled pa se je upeljala slovenščina v naše ljudske šole. Posledice, katere vidimo že danes, so jako ugodne.

Ako pride mlad slovenski kmetovalec v družbo izobražencev, v urad, tako se véde kakor kak valir, govori lepo in izbrano, skratka, obnašanje njegovo je jako dostojno. Kaj je temu uzrok? Saj smo imeli veliko desetletij samo nemške šole, a poglejte starejše kmete iz tiste dóbe, pisati in čitati ne znajo, nemški pa tudi ne, kar je povse umevno. Mož pride iz ljudske šole in stopi za plug, ali pa se gré učiti in postane obrtnik. Ako se je ves čas, kar je hodil v šolo, ukvarjal samo z nemškimi besedami, ako je bil pouk v drugih učnih predmetih samo nemšk, je umevno, da dotičnik ne ve ničesa, da se pa tudi pozneje ne bode nadalje izobraževal. Dotičnik je in ostane neizobražen, kajti tiste nemške besede, katere si je osvojil, pozabil je bil že zdavna.

Vse drugače pa je, če se vrši pouk v materinščini. Otrok pride v 6. letu v šolo; duhovnik in učitelj govorita z njim s tistimi besedami, katere je slišal doma od staršev, pouk se vrši na jedino mogoči način, v materinščini, in na tej podlogi je potem mogoče napredovati.

Nemogoče pa je, da bi se v ljudski šoli otroci toliko nemščine naučili, da bi se mogli potem ob nemškem čitanju nadalje izobraziti. Čitati pa morajo, izobraziti se morajo, to moramo doseči, da bodo čitali tudi v zadnji koči, to je pa le dosoči, ako se vrši pouk v materinščini.

Kako veselo znamenje je to, da se po vaseh ob nedeljah zberó ljudje kar v skupinah in poslušajo, ako jim kdo čita slovenske časopise in knjige, in tudi to, da v slovenski književnosti nimamo slabih, nimamo nenravnih knjig in da je to, kar se ponudi narodu, res pisano za narod, da upliva dobro, izobraževalno in da plemeniti ljudstvo.

V svojem poročilu pišete to, kar smo že dostikrat čuli v tej visoki zbornici, da je samo nemščina vzveličevalni jezik.

Gospoda moja! Nam ne prihaja na misel to priznati, kajti popeli smo se že tako visoko, da moramo praktično dokazati, kako blagodejno upliva pouk v materinščini. Sicer pa ni skoro nobene slovenske občine, ki bi tirjala, da bodi nemščina popolnoma izključena. Izključiti se ne smé, uči naj se pa šole zadnja leta, ko si je mladi človek že

osvojil elementarne predmete; učiti jo je, v kolikor to dopušča čas, siliti pa ni k temu nikogar.

Zakaj smo se postavili na stališče: „Proč z nemščino?“ Jedinu le vsled delovanja šolskih oblastev, ker drugega sredstva nimamo. Deželni odbor, deželni šolski svet, okrajni šolski nadzorniki izdajali so odlok za odlokom, da je poučevati samo v nemškem jeziku, okrajni šolski nadzorniki niso časih upraševali po ničem drugem, nego: koliko znajo otroci nemščine in izpraševali so deco le za nemške besede, jeli se je pa dotični šolar tudi računstva, pisanja, veronauka, zemljepisja itd. naučil, to ni bilo nikomur v mislih.

To nas je primoralo, da smo začeli misliti na obrambo in posluževali smo se postavnega sredstva rekursov na dež. šolski svet in na c. kr. naučno ministerstvo, kateri rekursi so postali prizadetim oblastvom prav neugodni. Občine so ukrenile, da ne bodi nemščina več obvezen učni predmet na njih ljudskih šolah, in zahtevale na kompetentnem mestu odpravo tega, da je bil vsakdo prisiljen učiti se nemški. Ta korak je bil za nas nujno potreben, zakaj mej učitelji bili so baš najboljši tudi največ šikanovani. Najboljši učitelji so bili tisti, ki so pazili v prvi vrsti na pouk, ne pa na razširjanje političnih tendenc, tisti, ki niso hrepeneli po tem, da se prikupijo zgoraj, in se v to svrhu kleče plazili, ampak tisti, ki so učili to, kar je narodu potrebno. Mnogi teh učiteljev bili so v uradnih poročilih slabo kvalifikovani, in reklo se je v njih, da niso vredni nič, ker zanemarjajo pouk nemščine.

Zoper to smo se morali upreti, ker smo videli, da so bili baš tisti učitelji, katerih pravna vrednost je bila že več kakor sama dvomljiva, čestokrat najbolj hvaljeni in podpirani, in bili visoko v časih, ker so obračali veliko skrb na pouk nemščine. Dosegli so večinoma samo to, da so ubili nekaterim otrokom par nemških besed te je potem pri paradi kazali, samo da je bil okrajni šolski nadzornik prav zadovoljen ter mogel na višje oblastva poročati o baje prelepih učnih uspehih.

Kje pa gospoda moja, kje je tu kaj pedagogike, kje so tu pedagoška načela, kaj so posledice, ako se zakoni ne izvršujejo? Mladina se kvari, izpostavljena je sekaturi, a pri vsem tem ostane nevedna. K temu pa pride še nasvet, za katerega moramo zahvaliti gospoda grofa Stürgkha in interpretacija gosp. dr. pl. Schreinerja, da je deželni šolski svet upravičen pospeševati pouk nemščine na slovenskih ljudskih šolah in ga uvesti kot obligatni predmet.

Stürgkhov predlog slóve: Tistim učiteljem, kateri nauče otroke največ nemščine, dati je remuneracijo. To je točka 4. — Nisem verjel svojim očem, ko sem to čital in še v stilizaciji: Visoka vlada se naprosi, naj ukrene, da se bodo delile te remuneracije in naj uporabi vsa postavna dovoljena sredstva, da pospeši poučevanje v nemškem jeziku!

Tisti učitelji, kateri s posebno marljivostjo poučujejo nemščino, vzlic temu, da interpretira naučno ministerstvo pravilno državni osnovni zakon, in ki se torej ravna po nepostavni interpretaciji člana dež. šolskega sveta, g. dr. pl. Schreinerja, dobivajo naj remuneracije, tisti učitelji pa, kateri obračajo svojo pozornost na glavni smoter šole, tisti naj ne dobé ničesa! Kje so zopet tukaj osta' pedagogična načela? So-li naše šole ustanovljene zato, da se učencem ubijajo posamne nemške besede? Naš narod ni ustvarjen, da bi se z njim delali takšni politični eksperimenti, in hvaležni smo Bogu, da imamo državne osnovne postavne, katere jamčijo vsem avstrijskim državljanom enakopravnost. Dokler veljajo ti temelji naše države, mogli bodo tudi Slovenci zaupati državi, mogli se bodo boriti za faktično enakopravnost in ne bodo podlegli v tej zakoniti borbi, tudi če pritiska sedanji deželni šolski svet še tako trdo nanje. Dobro vemo, kako bodete danes glasovali, a to Vam bo ravno tako malo pomagalo, kakor v prejšnjih slučajih, ko ste glasovali o naših narodnostnih pravicah.

Že pred tremi leti rekli smo Vam glede slovenskega upisovanja v zemljiške knjige, da to ne spada v Vašo kompetencijo, ker velja državni zakon glede enakopravnosti deželnih jezikov pred sodiščem. Storili ste temu nasproten ukrep, a mi se za to nismo zmenili in že davno smo dosegli, da se zemljeknjižne zabeležbe izvršujejo v slovenskem jeziku.

Temu ukrepu visokega deželnega zbora in ukrepom treh Graških in Mariborske hranilnice, da se ni ozirati na nobeno prošnjo za posojilo, ako je tej prošnji priložen ekstrakt iz zemljiške knjige s katero koli slovensko uknjižbo, makari je ta uknjižba tudi avtorizovano preložena, tem ukrepom gre zasluga, da imamo danes svojo lastno hranilnico in zato smo vam zanje prav hvaležni.

Potencirano to prijaznost, to nestrpnost vašo umemo Slovenci dobro zavrniti; vsaka žalitev, vsaka krivica nas vzpodbuja k še intenzivnejšemu boju. Deželni šolski svet nam s svojimi germanizatoričnimi poskusi ne imponuje nič več. Nas je 400.000 samosvetnih ljudi, ki v tem boju ne bodo absolutno nikdar popustili. Svoje pravice hočemo imeti! (Dobro! Dobro na desni.)

Nadaljujte s svojimi germanizatoričnimi poskusnjami, tudi, če Vam je drago, morete deliti nagrade tistim, ki ravna protizakonito, plačajte učitelje, da naj trde slovenske otroke poučujejo v

nemščini, namesto da bi gledali na elementarne učne predmete, dobro, dobro, ukrenite i to, jaz pa mislim, da normalnošolski zaklad ni v to svrhu ustanovljen.

Upam, da bode visoka vlada, poznavajoč neprekršnost državnih osnovnih zakonov, upravičila naše zaupanje, da velja ta zakon tudi za nas, a dokler so ti zakoni pravoveljavni, verujemo, da je kaj pravice na svetu in se držimo tega, da smo jednako pravni, ne pa brezpravni, in zato se bodedo borili zato, kar nam gre. Mi ne bodedo popustili od svojih tirjatev, vaš predlog je le udarec v vodo, ki nas pa močno žali. Vidi se mi, da je uprav cinično, ako se stavijo taki predlogi. Na misel mi prihajajo paragrafi o vsprejemanju darov v uradnih poslih, o zlorabi uradne oblasti, kajti učitelj je uradnik, kateri za izvrševanje svojih uradnih dolžnostij ne sme sprejemati nikakih posebnih nagrad; vi pa mislite s takimi darovi podpirati nepostavno delovanje. (Dobro! Dobro!)

„Z vsemi zakonitimi sredstvi“ pravite „naj je pospeševati poučevanje nemškega jezika na naših ljudskih šolah“ — zato pa ni nujnega zakonito dopuščene sredstva, ker zakon siljenje k učenju kakega drugega jezika v ljudskih šolah prepoveduje. Odpravite državne osnovne zakone, ako to morete, in ako bodedo v to dobili kdaj dvetretjinsko večino v državnem zboru — dotlej vam pa takšni deželnozborski ukrepi ne pomagajo prav nič, ker stojimo mi na obrambi svojega prava.

Slušati smo celo morali, da nas je gospod deželni glavar na Dunaji tožil, da smo Rusom naklonjeni, koliko manj se nam je čuditi, da je prišel gospod grof Stürgkh, ki naših razmer prav gotovo ne pozna, s predlogi, kateri vzbujajo našo npravnost ogorčenost, katerim se bodo uprli vsi Slovenci, ker bodo znali take poskušnje podkupovanja vedno zavrniti in je postaviti na sramotni oder. (Dobro! Dobro!)

Opozarjajoč visoko vlado na ta obžalovanja vredni predlog, in na poročilo deželnega odbora, katero poročilo interpretuje na nezakonit način vprašanje, je-li nemščina obvezen predmet ali ne, izjavljam, da bodedo glasoval proti točki 1, 3 in 4 in sploh proti vsemu, izvemši točko 2 glede podpore otroškemu vrtcu. (Dobro! Dobro!)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 9. aprila.

Štajerski deželni zbor.

Pri razpravi o zdravstvenem zakonu izjavil je namestnik, da bi bilo vladi najljubše, ako obvelja načrt tako, kakor ga je izdelal in predložil deželni odbor, da se pa ne upira manjšim izpremembam, že zategadelj, ker je rešitev te reči v interesu občin in posameznikov res nujna. Po raznih manjših dodatkih in izpremembah vsprejela je zbornica ves načrt. — Pri razpravi o pregledu gledé ženitovanjskih zglasnic napadal je posl. Kaltegger upravni odsek, ker je ta predlagal, da je preko tega predloga prestopi na dnevni red. Hvalil je dež. glavarja in napadal židovske liste. Vsled odsotnosti mnogih nemškoliberalnih poslancev obveljal je predlog gledé ženitovanjskih zglasnic. V govoru, s katerim je dež. glavar sklenil zasedanje, je rekel, da dež. zbor ne presoja posamnih predlogov s političnega ali strankarskega stališča, nego si varuje samostanost v vsakem oziru.

Tržaški deželni zbor.

V zadnji seji stavil je poslanec dr. Angeli interpelacijo, češ, da se pri imenovanju kanonikov za Tržaški stolni kapitel ne jemlje ozira na lokalno in narodnostno ozire v Trstu. Vladni zastopnik baron Conrad je odgovoril, da se naučno ministerstvo, imenujoč kanonike, drži vedno predlogov škofijskega ordinarijata — razun če so proti kateremu predlaganih kompetentov iz zakonov izvira joči pomisleki — ker pristojni ordinarijatu pravica ne samo staviti predlog, ampak tudi razsoditi gledé zmožnosti prosilcev. Posl. dr. Angeli je izjavil, da bode o tej reči stavil primerno resolucijo. — Predlagamo volilno reformo za mesto Trst je deželni zbor odklonil.

Deželni zbor češki.

Budgetna razprava je končana. Posl. dr. Mattuš je zagovarjal češko državno pravo, ki za gotovlja Čehom in Nemcem popolno ravnopravnost, kakor svedočijo fundamentalni člani, na katere bi cesar prisegel. Obžaluje, da se Nemci ne marajo več učiti češkega jezika, Čehi pa ne več nemškega. To je posledica srditih političnih bojov. Puntacije niso bile podloga spravi, ampak le danj, plačan nemškimi poslancem za ustop v deželni zbor. — Posl. dr. Plener govoril je na dolgo in široko o puntacijah. Naglašal je, da je Nemcem seosebno na tem ležeče, da so zastopani v dež. odboru ne na podlogi kompromisa, kakor sedaj, ker je to zanje nečastno. Ponavljal je staro očitanje, da so se Staročehi in veleposestniki na svojo besedo vsedli in zavračali trditve tistih poslancev, kateri mislijo, da je odklonitev puntacij popoln poraz nemške stranke. Misel, da je Nemce in Čeha, kolikor moči, narazen držati, tudi v upravi, ni nova. Če se je odklonilo razpravljanje v puntacijah, se s tem še

ni pokopala ta misel, ki bode vedno in vedno, tej ali oni obliki prišla v razpravo. Čehi se sicer upirajo temu principu, toda prej ali slej bo moral obveljati. Zadoji je govoril princ Karol Schwarzenberg in zavrnil napade in trditve Plenerjeve v dve uri trajajočem govoru s čimur je bila končana generalna debata. Splošen utis tega govorniškega turnirja je ta, da so Nemci korenito propadli.

Vnanje države.

Iz Rusije.

Državni svet ruski bavit se bode v kratkem o predlogu, izdelanem v ministerstvu notranjih rečij in tikajočem se naseljevanja inozemcev na Ruskem. Ta zakon bode prepovedal inozemcem kupovati zemljišča in posestva izven velikih mest; tisti pa, kateri so že sedaj lastniki takih nepremičnin, morali bodo ali postati ruski državljani, ali pa se izseliti. Ministru notranjih rečij pristojala bode pravica dovoliti nakup nepremičnin tudi izven mest, toda samo pod uvetom, da bodo dotični kupci postali ruski državljani. Podelitev ruskega državljanstva ne bode odsej naprej samo formaliteta, kajti državljan more postati samo tisti, kdor je živel že pet let na Ruskem in je zmožen ruskega jezika.

Senzacionalna pravda.

Neki monsignor Amalfitano tožil je kardinala Oreglio pred italijanskim sodiščem. Ta pravda vzbuja velikansko senzacijo, zlasti ker se je prvičkrat primenilo, da je italijanski sodnik zaslišal dva rimska kardinala v apostolski palači, imenovani „cancellaria“, in ker se je sedaj prvičkrat primerilo, da je katoliški duhovnik tožil rimskega kardinala ne pred cerkveno oblastjo, ampak pred posvetnim italijanskim sodiščem. O izidu te pravde govorili bodedo še pozneje, kadar bode končana.

Francoska zbornica

razpravlja o proračunu za upravo francoskih kolonij. Ta razprava je zanimiva zategadelj, ker jasno kaže, kako malo zaupanja imajo narodni poslanci do sedanje vlade. Vlada zahteva več kakor tri milijone frankov za kolonijalno vojaštvo. Zbornica te svote ne bode odklonila, a govornik za govornikom poudarja, da vlada sama ne vé, kaj na stori, da ni odločna in da ne varuje dovolj francoskih interesov. Nekateri govorniki očitali so vladi kar naravnost, da je po svoji nespretnosti zakrivila sedanje homatije v Tonkingu, akopram ni vlada ničesar zakrivila. Vsa ta debata je prepričala ministerstvo, da si navzlic dobri volji ni pridobilo zaupanja narodnih poslancev in zato čaka baje le za odstop ugodnega trenutka.

Mestne volitve Ljubljanske.

„Slovensko društvo“ v Ljubljani sklicalo je na včeraj dopoldne ob 11. uri prvi volilski shod v Čitalniško dvorano, da se določijo kandidatje za bližajoče se dopolnilne volitve v občinski svet Ljubljanski. Na shod je prišlo 90 do 100 volilcev. Predsednik društva g. notar Gogola pozdravi navzočne in predstavi magistratnega zastopnika g. E. Laha. V svojem nagovoru poudarja, da živimo v času napredovanja, da se skuša vsaka občina povzdigniti in da je to zlasti naloga Ljubljane, kot stolnega mesta, ako hoče ostati duševno in prometno središče dežele. Da umejo volilci Ljubljanski dubá časa, to so pokazali lani, ko so v ogromni večini glasovali za kandidate „Slov. društva“, katero hoče tudi letos priporočati kandidate, ki jih določi današnji volilni shod.

Pri splošnem razgovoru se oglasi prvi gospod dr. Bleiweis-Trsteniški, češ, Slovenci smo v Ljubljani razcepljeni v dva tabora tudi glede občinskih rečij. Tu pa gre le za gospodarstvo in upravo občine, kjer je prav za prav dobro, če se čujeta dva govora. Zato je govornik v odborovi seji „Slov. društva“ sprožil misel, kako bi bilo, če bi se dva člana manjšine v občinskem svetu, katera letos izstopita, tudi odobrila na ta način, da bi se iz društva proti njima ne agitovalo, ako bi nasprotna stranka ne agitovala proti kandidatom našega društva. Odbor je sklenil, da naj se o tej misli obvesti volilni shod ter vpraša za njegovo mnenje. Govornik pravi, da takega zjedinjenja ni „a priori“ zavreči in zato vpraša, ali ne bi kazalo, prepustiti v II. in III. volilnem razredu po jedno mesto opoziciji. Znano je sicer, da je ogromna večina Ljubljanskih volilcev napredoljubna, vendar pa naj bi se stavila nasprotni stranki ponudba v navedenem smislu in predlaga torej: Društveni predsednik naj stopi v dogovor z nasprotno stranko, če hoče sprejeti po jedno mesto v II. in III. volilnem razredu, a se zavezati, da voli ostale naše kandidate.

Predsednik g. Gogola razjasni, zakaj misli g. dra. Bleiweisa ni kar odobrila večina odborova, da pa odbor nima ničesar proti alogi, ako se izvrši tako, da obči ugled društva ne trpi in ako temu pritrdi volilski shod.

Gosp. M. Kunc slika, kako so obrtniki lani sili v boj in zmagali, akopram ne žele prepira, ki obrtnikom le škoduje. Vlekli so se po nepotrebnem od nasprotne strani vera in politika v občinske volitve, kamor ne spadajo. Vse leto, kar je v občinskem svetu, ni bilo razpravljati nijedenkrat o kakem verakem vprašanji. Prepričani so, da je iz trte izvit in je prav nepotreben. V občinski svet spadajo dobri gospodarji in člani možje. (Dobro!) Kar se tiče kompromisov, vpraša govornik: s kom pa naj bi ga sklepali? Kdo je tisti faktor, s katerim naj se dogovarja naš predsednik? (Dobro!) Kompromisa ni treba. Če hočemo pokazati spravljenost, volimo lahko vse prejšnje občinske svetnike, mej katerimi sta tudi dva nasprotnika. Govornik za svojo osebo nima nič zoper to in pri imenovanju posameznih kandidatov glasovanje lahko pokaže, koga volilski shod odobri. Če volimo nekatere stare odbornike nasprotne stranke, pokažemo že svojo spravljenost, kompromisa ni treba.

Gosp. dr. Bleiweis razjašnjuje svoj predlog in pravi, da tudi on ne misli kompromisa, kateri društvu ni potreben; hotel je s tem le reči, naj se pokaže dobra volja in stavi ponudba sodelovanja.

Gosp. dr. Tavčar meni, da je nepristojno, če bi društvo delalo kompromis. Razlike so prevelike. Prvega koraka društvo ne more storiti, naj ga store nasprotniki. Tudi imamo izkušnje, da nasprotniki ne drže dane besede, kar se je nekoč pokazalo pri deželnozborski volitvi Krsnikovi. Ostanimo torej trdni! (Dobro!)

Predsednik Gogola otvori glasovanje o predlogu g. dra. Bleiweisa-Trsteniškega. Za ta predlog glasujejo samo trije, je torej propadel z ogromno večino glasov.

Na to se preide k postavljanju posameznih kandidatov v III. volilskem razredu.

Kandidatura gospoda Antona Kleina se jednoglasno in naudušeno odobri.

Govor pride potem na g. dra. Gregoriča, ki letos izstopi. Gosp. M. Kunc ponavlja, da ne ugovarja, če bi se hotelo voliti rečenega občinskega svetnika. G. knjigovez Dežman opozarja, da se je že lani izreklo prepustiti III. razred obrtnikom za obrtnike. Gospod Lenč pa se odločno izjavi proti g. dru. Gregoriču in protestuje kot član „Slov. društva“, da bi se le količkaj to društvo izjavljalo za g. dra. Gregoriča. (Občno in burno odobravanje.) V istem smislu govori gosp. Luznar. G. dr. Gregorič se potem odkloni z vsemi glasovi proti trem.

Na predlog gosp. Kleina sprejme se potem jednoglasno gosp. Jarnej Žitnik, črevljarski mojster, kot kandidat.

Namesto umrlega P. Kajzela predlaga gosp. Predovič kandidatom gosp. Frana Štrukelja, mesarja v Ljubljani. Ta predlog obvelja jednoglasno.

V II. volilnem razredu se živahnim odobranjem proglasita kot kandidata dosedanja občinska svetnika gg.: dr. Danilo Majaron in prof. Tomo Zupan.

Namestu g. župnika-kanonika Rozmana, ki se je bil mej letom obč. svetništvu odpovedal, predlaga odbor kandidatom g. Ivana Šubiča, ravnatelja c. kr. strokovne šole. Vsprejme se jednoglasno.

Dosedanji obč. svetnik g. Povše se ne dene več na razgovor, ampak postavi se kandidatom po predlogu odborovem g. finančni revident Anton Svetek.

K I. volil. razredu oglasi se g. dr. Bleiweis-Trsteniški ter predlaga, naj se vsi stari obč. svetniki postavijo z vsklikom kot kandidatje društva, poudarjajoč zlasti neumorno delovanje g. ces. svetnika Ivana Murnika (Dobro! Dobro!). Predlog obvelja soglasno in so torej v I. vol. razredu kandidatje društva gg.: trgovec Ivan Knez, ces. svetnik Ivan Murnik, dež. blagajnik Fran Ravnikar in trgovec Fran Trček.

Predsednik g. Gogola zaključi potem zborovanje z zahvalo za obilo udeležbo na shodu ter s priporočilom, da bi vsi volilci zvesto volili postavljene kandidate „Slov. društva“.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski) zaključil je z večerno sejo v soboto dne 9. t. m. svoje letošnje zasedanje. Nadaljevala in končala se je debata o proračunu deželnega zaklada, ki se je vsprejel in potrdil. Ljubljanskemu stolnemu mestu se je dovolilo, da sme najeti posojila v znesku 500.000 gld.

za izvršitev raznih investicijskih del. Rešile so se še nekatere ostale prošnje. Potem zaključil je deželni glavar Detela zasedanje, zahvaljujoč se za marljivo sodelovanje vsem poslancem in g. deželnemu predsedniku baronu Winklerju in mu izrekla trikratni Slava presvetlemu cesarju. V imenu poslancev zahvalila sta se deželnemu glavarju gospod Svetec in baron Apfaltrern in mu izrekla hvalo za „mirno in nepristransko vodstvo“ obravnav deželnega zbora.

— (Kamniška železnica.) V zadnji večerni seji deželnega zbora dne 9. t. m. so v razgovor prišli nedostatki, ki se na Kamniški železnici nahajajo glede osebnega in tovarnega prometa. Poslanec Kersnik je dokazoval veliko nepravilno v tem, da vlaki iz Kamnika ostajajo na državnem kolodvoru in odhajajo iz državnega kolodvora, a bilo bi priličneje za prihajajoče in odhajajoče občinstvo, ako bi vsi vlaki prihajali na južni kolodvor ter od tu odhajali. Drugi nedostatek je ta, da po Kamniški železnici vozijo samo mešani vlaki. Osební promet na tej železnici je velik, tovarni promet obširen. Nujna potreba je, da se napravijo čisto osební vlaki in s tem prihrani popotnikom veliko časa; tej želji bi se prav lahko ustreglo. Nedeljski vlak se je lani prav dobro obnesel. Sedaj gre zadnji vlak iz Kamnika okoli 5. ure popoldne. Obiskovalec, ki pride ob treh v Kamnik in si mesto komaj ogleda, mora ob 5. uri zopet na kolodvor iti in je ob polu 7. uri zopet v Ljubljani. Lani pa se je nedeljski vlak pričel še le julija meseca in končal že meseca septembra. Nedeljski vlak bi se pa moral pričeti brž o Veliki noči ter končati šele koncem oktobra. Daljna potreba je, da se vozní red spremeni, zlasti bi bilo treba, da bi vlak, ki se zdaj iz Kamnika odpelje opoldne, odhajal kake pol ura poprej in da bi po tem takem imel zvezo z vlakom južne železnice, kateri iz Ljubljane v Trst odhaja ob polu 2. uri popoldne. Govornik je nadalje dokazoval potrebo, da se postaja za osebe napravi na severni strani Kamniškega mesta ter da bi se primerno znižale tarife za tovore, zlasti za blago v kosih. Poslanec Kersnika je toplo podpiral poslanec Grasselli, a poslanec Luckmann je obljubil, da se bode v državnem železniškem svetu na Dunaji krepko potezal za to, da se odpravijo navedeni nedostatki. Konečno je deželni zbor jednoglasno deželnemu odboru dal naročilo, posredovati, da se pri Kamniški železnici uvedo olajšave glede pristojbinske tarife za tovore in primernejša zveza osebnega prometa z južno in državno železnico ter da se spremeni vozní red tako, da bode bolje ustrezal tako Kamniškemu, kakor Ljubljanskemu stanovništvu.

— (Deželni zbori.) Večina deželnih zborov zaključila je preteklo soboto svoje zasedanje. Nekateri storili so to že poprej, kakor smo že naznanili.

— (Podpore zdravnikom.) Deželni zbor štajerski sklenil je v svoji seji dne 5. t. m., da sme deželni odbor v letu 1892 dati podpore zdravnikom, ki se nastanijo v takih krajih, kjer je za to nujna potreba. Te podpore smejo doseči skupno vsoto 15.000 gld.

— (Osobne vesti.) G. dr. A. Martinek odvetnik na Ptui, preseli se v Pliberk na Koroškem a ne v Slovenji Gradec, kakor se je poročalo v nekaterih listih.

— (Umrli) je v soboto ponoči v tukajšnji garnizijski bolnici c. in kr. stotnik g. Ivan Fajdiga v 37. letu svoje dobe po daljši bolezni. Pokojnik bil je odlikovan s srebrno svetinjo za hrabrost. Naj mu bode lahka domača zemlja!

— (Koncert „Glasbene Matice“) v dvorani Ljubljanske Čitalnice v soboto zvečer bil je jako lep. Obširno oceno v jutrnjem listu.

— (Družbi sv. Cirila in Metoda) je poslal neimenovan njen prijatelj 61 raznih, deloma zelo dragocenih knjig. — Pri drugem občnem zboru posojilnice v Radovljici so navzoči zadružniki zložili 30 gld.; po predlogu g. M. Pesjaka iz Kamne Gorice se je nabrani znesek obrestonosno naložil, posojilnično ravnanjstvo bode pa skrbelo za nadaljno nabiranje doneskov, dokler naložena vsota ne naraste na 100 gld., in se posojilnica v Radovljici vpiše kot pokroviteljica naši družbi. — Posojilnici v Vitanji in Črnomlju sta darovali po 10 gld.; posojilnici v Gornjem Gradu in v Šmihelu pri Pliberku po 5 gld.; g. K. Pestevšek, je nabral v veseli družbi 2 gld. 60 kr. in g. M. Kokalj je daroval 50 kr. — Zahvaljujoč se gg. posameznim darovalcem isto tako kot sl.

domorodnim društvom, usojamo si beležiti to prepričanje, da so naši denarni zavodi — domoljubne smotre podpirajoč — vredni tudi sami isto take domoljubne zaslombe.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— (Slovensko gledališče.) Včerajšnja predstava na korist zaslužnima članoma našega slovenskega gledališča gospé Borštnik-Zvonarjeve in gospoda Danila bila je dobro obiskana. Igra „Nervozne ženske“ je takozvano kompanijsko delo dveh avtorjev, ki sta spisala mnogo jednaci in iger. V novejšem času so se predstavljale na francoskih in nemških odrih. Literarne vrednosti včerajšnja igra pač nema ter spada v vrsto lahkih del. Ta dela ugajajo ukusu razvajenih Francozov, ki žele tudi pri literarni hrani nekoliko popra in pikantije; za take stvari je seveda francoski jezik tako prikladen, kakor nobeden drug. V prevodih torej izgubljajo take igre in postajajo časih celo trivijalne. Akopram je dejanje vse igre sestavljeno na precej lahki podlogi, mora se reči, da sta pisatelja razumela prav spretno zavozljati razvoj dejanja in da so vse iz tega izvirajoče smešne zamembe naravne in neprisiljene in vzbujajo zaradi tega zadovoljnost gledalca in obilo smeha. Ideja, da nervozna tašča bujska proti zetu svojo, tudi nervozno hčerko, ni nova in že dokaj obrabljen tema, vendar sta vedela pisatelja na tej podlagi in na temelju skoraj neverjetne ženske kaprice zgraditi igro, ki zanima in zabava in torej doseže svoj namen. V podrobnosti se ne moremo spuščati in omenimo le toliko, da se je igralo še dosti povoljno. Beneficijantstvo in beneficijanta vsprejelo je občinstvo prav simpatično in odlikovalo g. Borštnikovo z dvema krasnima šopkoma in g. Danila z vencem z narodnimi trakovi. Oba izvršila sta svoji ulogi prav povoljno, akopram g. Borštnikove uloge ne ponuja res nobene posebne prilike pokazati se. Prav izborna je bila gospa Danilova in tudi gospdč. Nigrinova. Obilo smehu je vzbujala maska gosp. Borštnika. Gospod Verovšek igral je prav spretno. Vse ostale uloge imele so neznatno vsebino.

— (Pevsko društvo „Ljubljana“.) Odbor tega društva opozarja vse one gg. pevce, ki v teoriji še niso zadostno poučeni, ali pa jim je še popolnoma neznana, da bode vsak četrtek v društveni sobi (Knežji dvorec, I. nadstropje) počenši ob 8. uri zvečer, pevska šola, katere naj se vsi napominani člani-pevci zanesljivo in točno udeležujejo, ker bi dotičniki sicer ne bili pripuščeni k pevskim vajam.

— (Društvo „Slavec“.) Odbor pevskega društva „Slavec“ je v svoji zadnji seji sklenil, da priredi dne 22. majnika veliko vrtno veselico v korist „Narodnega doma“. Vsprejel je tudi 12 novih podpornih in 8 izvršujočih članov, tako da šteje sedaj pevski zbor nad 40 pevcev.

— (Konfiskacija.) Prvo izdanje sobotne številke „Edinosti“ zaplenilo je državno pravdníštvo zaradi notice o poslancu Spinčiču. „Edinost“ pravi, da je to notice doslovno posnela po „N. Soči“!

— (Znižane tarife za prevažanje trt) uvedla je južna železnica, da tako nekoliko pomore vinogradnikom, katere tako hudo tare trtna uš. Te znižane tarife imajo veljavo do konca leta in se uporabljajo za vse postaje južne železnice.

— (Živinski sejmi.) Ker so ponehale kužne bolezni, so meje zdaj večinoma že povsod odprte in se bode torej zopet lahko brez ovir razvijali živinski sejmi. V nekaterih krajih bile so meje nad leto dni zaprte.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Budimpešta 10. aprila. Državna policija baje ne bode dovolila praznovanja 1. maja in zabranila delavske shode in korporativna nastopanja. Socijalno-demokratska delavska stranka sklenila, da bode ta dan praznovala demonstrativno zunaj mesta.

Budimpešta 10. aprila. Poslanska zbornica pričela velikonočne počitnice. Prihodnja seja bode 21. aprila.

Beligrad 10. aprila. Bolgarski emigrant in glavni svedok za bolgarsko vlado glede ruskih agitacij izjavil je, da ne vsprejme pomiloščenja in imenovanja bolgarskim ministerijalnim tajnikom.

Peterburg 10. aprila. Finančni minister Višnjegradski obolel je opasne.

Pariz 10. aprila. Justični minister izjavil v zbornici, da se bode kazensko postopalo proti vsakemu duhovniku, ki bode govoril proti republiki. Škof Mendiški pozvan je zaradi svoje okrožnice pred državni svet in mu je ustavljena plača.

Peterburg 11. aprila. Višnjegradski podal se bode, kakor kmalu mu bode to pripustilo zdravje, v inozemstvo, da obkrova.

Rim 11. aprila. Uradni list prijavlja celo vrsto odlikovanj povodom sklepanja trgovinskih pogodb z Avstro-Ogersko. Baross dobil veliki kordonreda sv. Mavricija in Lazara. Bacquehem ima že ta red.

London 10. aprila. Poslanska zbornica zavrgla predlog, da bi bilo zasedanje parlamenta krajše.

Razne vesti.

* (V krušni košari pobegnili) je te dni iz ženske kaznilnice v Turinu kaznenka. Ko so zjutraj pripeljali v kaznilnico kruh v velikih košarah, zlezla je neopažena v jedno izpraznjenih košar, zaprla pokrov in se še ogrnila z ruto. Pek, ki je dovedel kruh, odpeljal je potem begunko na prosto, ne da bi bil slutil, kaj da vozi.

Prirodna

Studenčna sol iz Marijanskih kopeli

(v praških in kristalizovana), analizovana po profesorju dr. Ernestu Ludwigu. Uporabljajo jo uspešno klijniki in zdravniki pri boleznih želodca, črev in jeter, proti zapeki, zlati žili, tolsčobi, zamašenju notranjih organov in tega neugodnih posledic. — Samo pristno v steklenicah ali škaflićah s pristikano varnostno znamko. (73-8)

Pastile iz Marijanskih kopeli

lahko raztvorjajoče, kisline uničujoče in na prebavne organe uspešno uplivajoče zdravilo. — V originalnih škaflićah. — V vseh trgovinah z mineralno vodo, specerijskim blagom in v vseh lekarnah. Salz-Süd-Werk Marienbad (Böhmen).

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji
za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta
2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Tuči:

10. aprila.

Pri **Mallé:** Suchy, Lazzarini, Geischeg iz Gradca. — Köllner, Klement z Dunaja. — Presen iz Trsta. — Kroscheg iz Prage. — Schleimer iz Kočevja.
Pri **Stonu:** Müller z Dunaja. — Bramter, Wukosinovich, Trappman, Seidl iz Trsta. — Leskovic, Rützel, Verderber iz Kočevja. — Košar, Lnik iz Gradca.
Pri **južnem kolodvoru:** Kvas iz Trsta. — Schönbichler z Dunaja.

Loterijske srečke 9. aprila.

Na Dunaji: 1, 52, 90, 51, 11.
V Gradci: 46, 1, 86, 39, 20.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
9. aprila	7. zjutraj	736.8 mm.	6.4° C	sl. vzh.	jasno	0.00 mm.
	2. popol.	737.0 mm.	10.8° C	m. vzh.	jasno	
	9. zvečer	739.3 mm.	5.8° C	sl. vzh.	jasno	
10. aprila	7. zjutraj	739.7 mm.	1.8° C	sl. svz.	jasno	0.00 mm.
	2. popol.	738.2 mm.	11.4° C	m. vzh.	jasno	
	9. zvečer	738.1 mm.	5.8° C	sl. vzh.	jasno	

Srednja temperatura 9.0° in 6.3°, za 1.3° nad in 2.7° pod normalom

Dunajska borza

dné 11. aprila t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	95. —	94.85
Srebrna renta	94.25	94.30
Zlata renta	110.70	110.75
5% marcna renta	102.80	102.75
Akcije narodne banke	989. —	987. —
Kreditne akcije	309. —	310.50
London	118.90	118.90
Srebro	—	—
Napol.	9.44 1/2	9.44 1/2
C. kr. cekini	5.63	5.63
Nemške marke	58.20	58.17 1/2
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	189 gld. — kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	183
Ogerska zlata renta 4%	—	108
Ogerska papirna renta 5%	—	101
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	122
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	—	116
Kreditne srečke	100 gld.	192
Rudolfove srečke	10	23
Akcije anglo-avstr. banke	120	147
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	—	239

Alfonz Klemenc, sprevednik c. kr. priv. južne železnice, naznanja v svojem in v imenu nedoletnih otrok, **Alfonza, Viljema, Leopoldine in Oskarja**, tužno vest, da je Bogu vse-mogočnemu dopadlo, našo preljubljeno soprogo, oziroma mater, gospo

Leopoldino Klemenc roj. Koprivc

dne 10. aprila ob 9. uri zvečer, prevideno s svetotajstvi za umirajoče, v 38. letu njene dobe, k sebi v boljše življenje poklicati.

Truplo drage rajke bode dne 12. t. m. popoldne ob 4. uri v hiši žalosti, Kolizej, blagoslovljeno ter na pokopališču sv. Krištofa v lastno rakev k večnemu počitku uloženo.

Svete maše zadušnice brale se bodo v farni cerkvi čč. oo. frančiškanov. (419)

V Ljubljani, dné 11. aprila 1892.

Posebna naznanila se ne bodo izdajala.

Zahvala.

Globoko ginjeni po mnogobrojnih dokazih srčnega sočutja, kateri so nam došli o smrti naše v Gospodu počivajoče, preljubljene in nepozabne matere, stare matere, tašče in sestre, gospe

Ane Homann roj. Gusel

in ker nam ni mogoče zahvaliti se vsakomur posebe, bode podpisancem dovoljeno, vsem onim, od tod in od drugod, kateri so se ali udeležili pogreba osebno, ali poslali prekrasne vence, gospodom pevcem za ginjačo petje, kakor tudi vsem, ki so nam pisмено ali ustno izrazili tolažljivo svoje sočutje, izreči globoko in iskreno svojo zahvalo.

V Škofji Loki, dne 10. aprila 1892.

Anton Homann, dr. Alojzij Homann, sinova. — Ivanka Marini roj. Homann, Josipina Pučnik roj. Homann, hčeri. — Ivan Gusel, brat. — Marijana Deisinger roj. Gusel, sestra. — Konrad Pučnik, zet. — Lujza Homann roj. Vogl, sinaha. — Zofija, Kandi, Berti Pučnik, Vida Homann, unuki. (414)

Vozne zvezke (Rundreise-billets)

najpripravnije in najcenejše vozne karte sedajnosti, veljavne za vsak vlak, letne karte, prirejanje posebnih vlakov priporoča (413-1)

Jos. Paulin v Ljubljani

mejnarodna potovalna pisarna,

kjer je tudi o potovanju po celem svetu vse potrebno brezplačno pozvedeti. Za pismen odgovor naj se znamka priloži.

Alojzij Vanino

Židovske ulice — Ljubljana

(prej zlatar Kapsch)

priporoča čast. p. n. občinstvu svojo veliko zalogo

nožev in škarij

vsake vrste iz najfinejšega angleškega jekla.

Večje škarje za obrtnike, šivilje in manufakture ima zbiraj v veliki množini v zalogi. Priporoča se naj izvršitev vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor brušenje britev, likanje in brušenje kirurških instrumentov itd. itd. (391-2)

Fran Prebil

mesar in trgovec prekajenega mesa

v Ljubljani, Petersko predmestje št. 9

priporoča častitemu p. n. občinstvu svojo veliko zalogo dobro prekajenih

plečet in gnjat, (395-2)

izvrstnih domačih, kakor tudi inozemskih mesenih klobas po najnižji ceni.

Št. 7201.

Sklic upnikov.

(404-2)

C. kr. za m. del. okr. sodišče v Ljubljani pozivlje vse one upnike, ki imajo iz zapuščine dne 30. marca 1892 oporočno umrlega Antona Knez-a, posestnika in trgovca iz Spodnje Šiške, kaj tirjati, da se zglase dne

30. aprila 1892

ob 9. uri dopoldne pri tem sodišču zaradi prijave in izkaza svojih tirjatev, ali pa, da do navedenega dne prijavijo pisмено svoje tirjatve, sicer bi imeli, ako bi zapuščina vsled poplačila prijavljenih dolgov pošla, samo pravico do pobotanja onih tirjatev, ki so zastavno pravno varovane.

V Ljubljani, dne 7. aprila 1892.

Odvetnik

DR. MATEJ PRETNER

uljudno naznanja, da je odprl svojo

odvetniško pisarnico

v Trstu

(386-3)

Via Carintia hiš. šte. 9, I. nadstropje.

Fran Herzmansky

umetni in trgovinski vrtnar v Gradišči št. 10

priredi

od dne 9. do 13. aprila 1892

v steklenem salonu v kazini

razstavo cvetk in razstlin

v korist tukajšnje otroške bolnice.

Otvoritev v soboto ob 11. uri dopoldne.

Ker ima razstava dobrodelen namen, prosim slavno p. n. občinstvo in vse prijatelje cvetk najuljudneje, da blagovolé dobrohotno podpirati to napravo.

Zagotavlja, da bode razstava po mnogovrstnosti izloženih cvetk in po ukusni ureditvi ugajala vsakemu obiskovalcu, usojam se slavno p. n. občinstvo vabiti v obilno obiskovanje.

Z odličnim spoštovanjem

Fr. Herzmansky.

Razstava bode vsak dan od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer odprta. — Ustoppina za osebo 20 kr. — Otroci in vojaki od narednika doli plačajo polovico. Preplačila se hvaležno vsprejemajo. (392-4)